

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΣΑΒΒΑΤΟ 12 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2025

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Κείμενο 1

Η ζωή μετακόμισε στα δίκτυα

Άρθρο γνώμης της Τασούλας Καραϊσκάκη, δημοσιευμένο στην εφημερίδα Καθημερινή στις 26/08/2022. Πηγή: <https://www.kathimerini.gr/opinion/562013488/i-zoi-metakomise-sta-diktya>

Περπατούν μαζί με φίλους στην προκυμαία του παλιού λιμανιού Χανίων με φόντο τη φαντασμαγορική αλυσίδα της φωτισμένης πόλης. Ξάφνου εκείνος βρίσκεται γονυπετής να τη ζητά σε γάμο τείνοντας ανοιχτό το τυπικό κουτάκι με το δακτυλίδι. Εκείνη αιφνιδιάζεται, συγκινείται, κουνά το κεφάλι ζωηρά πως «ναι», όμως μένει πετρωμένη. Το βλέμμα ακίνητο, βαθύ, σαν να παρακολουθεί μια προβολή των αυριανών ημερών της. Οι φίλοι συνέρχονται και τους πείθουν να επαναλάβουν ξανά και ξανά τη σκηνή ώστε, με τα κινητά, να τη βιντεοσκοπήσουν. Τους ωθούν σε μια επαναλαμβανόμενη δράση – σφιχταγκάλιασμα και ατελείωτο φιλί– μη συντελεσθείσα στην πραγματική ζωή. Έπειτα, σκυμμένοι στις οθόνες των κινητών, όλοι μαζί, συνδιαλέγονται πυρετικά για το υλικό που θα αναρτήσουν. Ακόμη και όσοι από τους τυχαίους θεατές απήλαυσαν την αναπάντεχη αναβίωση ενός παρωχημένου¹ ρομαντισμού, δείχνουν να ενοχλούνται από το θέατρο.

Αποσπασμένοι από τον χώρο, σκηνοθετούν τη μύχια² στιγμή, αποκλειστικά και μόνο για την πυροτεχνική έκθεσή της στα κοινωνικά δίκτυα. Η ζωή γίνεται αναπαράσταση και η αναπαράσταση αναδύεται στο ψηφιακό κοινωνικό σύμπαν ως πραγματική ζωή. Όμως το θέατρο, ακόμη κι αν αντιγράφει τη ζωή, δεν είναι πια ζωή, αλλά μια άυλη μετα-πραγματικότητα³, όπως εκείνη στην πλατφόρμα Second Life όπου το άβαταρ⁴ του εαυτού σου αναμειγνύεται με άλλους σε ένα φανταστικό διαδικτυακό κόσμο. Την παρακολουθείς κι εσύ μαζί με όσους τη μοιράζονται ακόμη κι αν δεν σε έχουν γνωρίσει ποτέ, ρουφάς τις αντιδράσεις, τα σχόλια, ανταποκρίνεσαι, ζεις μια εξωραϊσμένη εκδοχή του συμβάντος και την πολλαπλασιασμένη αγάπη των άλλων.

Τα κοινωνικά δίκτυα, η αυλαία στον κόσμο, το θαυμαστό εργαλείο ιλιγγιώδους αναβάθμισης της ζωής, το πιο γρήγορο μέσο επικοινωνίας με οικείους και τον κόσμο, πρόσβασης σε άτομα, πληροφορίες, υπηρεσίες, οργάνωσης κινημάτων, σωτηρίας ανθρώπων, αποκατάστασης επαφής κατά την πανδημία, διατηρούν διογκούμενες τις σκοτεινές πτυχές χρήσης τους. Δεν είναι μόνο ότι κεντρίζουν τα μίσση, αυξάνουν την πόλωση, την παραπληροφόρηση, τα προβλήματα εξουσίας και ψηφιακής επιτήρησης,

αλλά και καθοδηγούν ψυχικές διαθέσεις, χαλκεύουν συμπεριφορές, εμφανίζουν μια πλασματική εκδοχή της θέσης μας στον κόσμο. Εθίζουν. Συρρικνώνουν τη ζωντανή επικοινωνία· το πληθωρικό ψηφιακό της αντίγραφο μοιάζει να αρκεί. Παίρνουν πίσω τον χρόνο που εξοικονομούν. Και, εν προκειμένω, καταβροχθίζουν κομμάτια, όλο και μεγαλύτερα, της αυθεντικής ζωής.

.....
¹ξεπερασμένου

²εσωτερική, απόκρυφη

³μια πραγματικότητα που αναπαριστά την πραγματικότητα

⁴εικόνα, ομοίωμα

Κείμενο 2

Όποιος ελέγχει την πλατφόρμα έχει ασύμμετρη δύναμη

Το ακόλουθο κείμενο αποτελεί απόσπασμα από τη συνέντευξη που παραχώρησε ο Μιχάλης Μπλέτσας, διακεκριμένος επιστήμονας-ερευνητής και διευθυντής Πληροφορικής στο Media Lab του MIT, στη Μαριλένα Γεραντώνη για λογαριασμό της εφημερίδας «Το Βήμα» (δημοσιεύτηκε την 1 Ιανουαρίου 2023).

Η επιδραστικότητα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης θα αλλάξει;

«Ναι, θα αλλάξει και εύχομαι να μειωθεί. Δεν νομίζω ότι θα εξαφανιστούν. Η επικοινωνία είναι βασική ανθρώπινη ανάγκη και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έφεραν ευκολίες στην επικοινωνία που δεν υπήρχαν πριν. Από την άλλη, το επιχειρηματικό τους μοντέλο είναι λανθασμένο. Τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης θέλουν να μας κρατούν όσο γίνεται περισσότερη ώρα, να μας γνωρίσουν όσο γίνεται καλύτερα, ώστε να μπορέσουν να στοχεύσουν στη διαφήμιση με όσο γίνεται μεγαλύτερη ακρίβεια. Γι' αυτό απευθύνονται στα βασικά μας ένστικτα περισσότερο από όσο στη λογική μας. Αυτό όμως δημιουργεί τις συνθήκες για τη διάδοση ψευδών ειδήσεων, τη δημιουργία έντονων συναισθημάτων και όχι υγιών αντιδράσεων. Έχει μετρηθεί ξεκάθαρα ότι οι ψευδείς ειδήσεις ταξιδεύουν έξι φορές πιο γρήγορα. Αυτό δεν θα αλλάξει, αν δεν αλλάξει το επιχειρηματικό μοντέλο. Από την άλλη, είμαι αισιόδοξος, γιατί τα παιδιά γενικά βαριούνται γρήγορα. Θα πρέπει όμως οι επόμενες μορφές, που θα αναδειχθούν από εδώ και προς, να μην έχουν τα ίδια ακριβώς χαρακτηριστικά και να μην κάνουν τα ίδια λάθη. Ελπίζω να μάθουμε σαν κοινωνία από τα λάθη τους». [...]

Δεν πρέπει όμως να επιβάλει το κράτος κανόνες στα social media;

«Σαφώς και πρέπει. Ο λόγος που δεν υπάρχουν κανόνες είναι ότι κανένας δεν θέλει να τα πειράξει. Γιατί; Διότι μπορούν και πληρώνουν. Οι πλατφόρμες αυτές έχουν από τα ισχυρότερα λόμπι στην Ουάσιγκτον, γι' αυτό οι Αμερικανοί δεν νομίζω ότι θα τουςβάλουν ισχυρούς περιορισμούς, τουλάχιστον όχι στο άμεσο μέλλον. Αυτό δεν σημαίνει ότι εμείς δεν μπορούμε ή δεν πρέπει να προσπαθήσουμε ναβάλουμε. Θα μπορούσαμε, για παράδειγμα, να περιορίσουμε δραστικά τις πολιτικές διαφημίσεις. Όταν στέλνεις ένα εξατομικευμένο μήνυμα στον κάθε εν δυνάμει ψηφοφόρο σου, μπορείς να πεις ό,τι ψέμα θες. Παλαιότερα, μια μεγάλη διαφήμιση σε μια εφημερίδα την έβλεπαν όλοι, δεν μπορούσες να πεις μεγάλα ψέματα. Σήμερα, το εξατομικευμένο πολιτικό μήνυμα έχει τη μέγιστη δυνατή απόκριση και κανένας άλλος δεν θα το δει. Αν θυμάμαι καλά, στο

Ουισκόνσιν ο Ντόναλντ Τραμπ έστειλε 16.000 διαφορετικές διαφημίσεις μέσω Facebook. Κέρδισε, ενώ δεν το περίμενε κανένας. Επομένως, θα πρέπει η υπερστόχευση αυτή στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης να περιοριστεί πολύ όσον αφορά τις πολιτικές διαφημίσεις. Δεν είναι εύκολο, αλλά πρέπει να μουν πολύ αυστηροί κανόνες.

Κείμενο 3

ΖΩΗ ΚΑΡΕΛΛΗ (1901-1998)

Μοναξιά

Το ακόλουθο ποίημα είναι από τη συλλογή της Ζωής Καρέλλη «Της μοναξιάς και της έπαρσης» (1951) η οποία συμπεριλαμβάνεται στο «Τα Ποιήματα», Α' (2000), Εκδόσεις των Φίλων.

Πού θα πάμε, ψυχή, μ' όλη τούτη
την εξορία που μέσα μας φέρνουμε;
Μαζί μας κανένας κι η μοναξιά
έγινε τόσο παράξενη, που είναι ίδια
με τη συντροφιά των πολλών ανθρώπων.
Μιλάς και σωπαίνεις και τα πράγματα
μένουν αδιάλλαχτα¹, σα να μην υπάρχει
θέληση καμιά, να τα κυβερνήσει.
Αστειότερες, οι θλιβερές προσπάθειες,
γιατί τόση απαισιοδοξία;... Σαν το τίποτα
να μεγάλωσε, να φούσκωσε αλλόκοτα,
δείχνει ένα πρόσωπο παράφορο² δίχως μορφή,
έτοιμο να σκάσει, να βγάλει απ' το νου,
όλα τα πλήθη που το κρατούν
και τώρα διασπώνται, σαν το τίποτα
να γίνετ' ένα μυρμήγκιασμα.

Α, τι αθλιότητα περιέχουν
τα μάτια τής μοναξιάς!
Φύγετε τόσο μακριά,
που ποτέ να μη συναντήσετε πια
την μονάχην εικόνα σας,
καθώς φαίνεται, σήμερα, ολόκληρη.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

Να παρουσιάσετε σε μια παράγραφο 60 περίπου λέξεων του λόγους για τους οποίους, σύμφωνα με το Κείμενο 2 η επιδραστικότητα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης θα αλλάξει.

Μονάδες 20

¹ Αδιάλλαχτα: χωρίς να γίνονται συμβιβασμοί ή υποχωρήσεις.

² Παράφορο: ορμητικό, ασυγκράτητο.

ΘΕΜΑ Β

B1. Να γράψετε στο τετράδιό σας δίπλα στον αριθμό της **Στήλης Α** το γράμμα από τη **Στήλη Β** που αντιστοιχεί στην ορθή απάντηση, με βάση το περιεχόμενο των Κειμένων 1 και 2 (χωρίς αναφορά σε χωρία των κειμένων):

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Σύμφωνα με όσα καταγράφονται στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 κάποιες αναρτήσεις στα κοινωνικά δίκτυα	α. είναι σκηνοθετημένες β. υποκρύπτουν την επιθυμία για γνήσια επικοινωνία γ. αποβλέπουν στη δημοσιοποίηση μύχων στιγμών
2. Στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 διατυπώνεται η άποψη ότι τα κοινωνικά δίκτυα	α. εξανδραποδίζουν β. παρέχουν αίσθημα ελευθερίας γ. εθίζουν
3. Η αρθρογράφος στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 επισημαίνει ότι ο ψηφιακός κόσμος	α. αντιγράφει την πραγματικότητα β. παραποιεί την πραγματικότητα γ. επιτρέπει στ' άτομα να προβάλλουν αυθεντικές πτυχές της ζωής τους.
4. Ο Μ. Μπλέτσας στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 2 εκφράζει την ευχή ότι η επιδραστικότητα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης	α. θα αυξηθεί β. θα μειωθεί γ. θα μηδενιστεί
5. Ο λόγος σύμφωνα με τη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 2 που δεν επιβάλλονται από το κράτος κανόνες στα social media είναι	α. ότι πληροφορούν β. ότι διασκεδάζουν γ. ότι εξυπηρετούν οικονομικά συμφέροντα

Μονάδες 15

B2. α) «Αποσπασμένοι από τον χώρο, σκηνοθετούν τη μύχια στιγμή, αποκλειστικά και μόνο για την πυροτεχνική έκθεσή της στα κοινωνικά δίκτυα. Η ζωή γίνεται αναπαράσταση και η αναπαράσταση αναδύεται στο ψηφιακό κοινωνικό σύμπαν ως πραγματική ζωή. Όμως το θέατρο, ακόμη κι αν αντιγράφει τη ζωή, δεν είναι πια ζωή, αλλά μια άυλη μετα-πραγματικότητα, όπως εκείνη στην πλατφόρμα Second Life όπου το άβαταρ του εαυτού σου αναμειγνύεται με άλλους σε ένα φανταστικό διαδικτυακό κόσμο».

Στο παραπάνω χωρίο του Κειμένου 1 να επισημάνετε και να αντικαταστήσετε (μονάδες 2) δύο (2) διαρθρωτικές λέξεις ή φράσεις που δηλώνουν σύγκριση – αντίθεση με άλλες, νοηματικά ισοδύναμες. Ποιες έννοιες συγκρίνονται μεταξύ τους (μονάδες 3);

β) Στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 χρησιμοποιείται σε μεγάλο βαθμό το

ασύνδετο σχήμα. Να επισημάνετε ένα (1) χωρίο της τελευταίας παραγράφου, στο οποίο εμφανίζεται το ασύνδετο σχήμα (μονάδες 2) και να σχολιάσετε τη λειτουργία του στο χωρίο αυτό (μονάδες 5).

Μονάδες 10

B3. α) Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 2 («Σαφώς και πρέπει... να μουν πολύ αυστηροί κανόνες») ο Μιχάλης Μπλέτσας οργανώνει τον λόγο του με παραδείγματα. Να τα αποδώσετε με συντομία (μονάδες 2) και να εξηγήσετε τι πετυχαίνει με την επιλογή του αυτή (μονάδες 3).

β) Να εντοπίσετε στα παρακάτω χωρία του Κειμένου 1 τις περιπτώσεις στις οποίες το μήνυμα διατυπώνεται με βεβαιότητα και τις αντίστοιχες στις οποίες ο συνεντευξιαζόμενος εκφράζει αναγκαιότητα. Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας με κριτήριο τους γραμματικούς ή/και λεκτικούς τύπους που επιλέγονται, για να δηλωθεί η βεβαιότητα ή αναγκαιότητα (μονάδες 5).

- Η επικοινωνία είναι βασική ανθρώπινη ανάγκη και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης έφεραν ευκολίες στην επικοινωνία που δεν υπήρχαν πριν.
- Έχει μετρηθεί ξεκάθαρα ότι οι ψευδείς ειδήσεις ταξιδεύουν έξι φορές πιο γρήγορα.
- Θα πρέπει όμως οι επόμενες μορφές, που θα αναδειχθούν από εδώ και μπρος, να μην έχουν τα ίδια ακριβώς χαρακτηριστικά και να μην κάνουν τα ίδια λάθη.
- Επομένως, θα πρέπει η υπερστόχευση αυτή στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης να περιοριστεί πολύ όσον αφορά τις πολιτικές διαφημίσεις.
- Δεν είναι εύκολο, αλλά πρέπει να μουν πολύ αυστηροί κανόνες.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Γ

Να παρουσιάσετε το πιο σημαντικό θέμα που θέτει το ποίημα, αξιοποιώντας τρεις κειμενικούς δείκτες. Πιστεύετε ότι το συγκεκριμένο θέμα είναι επίκαιρο στις μέρες μας; (150-200 λέξεις).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Να συντάξετε ένα άρθρο (350-400 λέξεις) για την ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σας, στο οποίο θα καταγράφετε τους λόγους που οι νέοι αφιερώνουν πολύ χρόνο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και θα προτείνετε τρόπους με τους οποίους οι φορείς κοινωνικοποίησης, όπως η οικογένεια και το σχολείο, θα μπορούσαν να βοηθήσουν τους νέους στη σωστότερη χρήση τους.

Μονάδες 30